

האגודה לזכויות האזרח בישראל
جمعية حقوق المواطن في إسرائيل
The Association for Civil Rights in Israel

סדנת זכויות מפגינים/ות מול המשטרה

רציונאל:

- בסדנא הנוכחית נבקש להעלות לדיון עם המשתתפים/ות סוגיות הקשורות למימוש חופש המחאה, הביטוי והזכות להפגין. דרך דיון במקרי בוחן שונים, הלקוחים מהמציאות בישראל, ננסה להבין מהן הזכויות ומהן הגבולות חופש הביטוי וההפגנה, ככל שהן נוגעות לרישוי הפגנות והתנהלות מול המשטרה. כמו כן- בסדנא נתייחס לסוגיות הנוגעות לשוויון במימוש בפועל של הזכויות הנ"ל, בהיבטים הבאים: מרכז- פריפריה, מעמד חברתי- כלכלי, קבוצות אוכלוסייה שונות (יהודים- ערבים, דתיים- חילוניים, ותיקים- עולים ועוד), ומאבקים המצויים בלב הקונצנוס אל מול מאבקי נישא.
- בסוף הסדנא יש לחלק לכל משתתף/ת את [הזכותון למפגין](#). אחת המטרות של הסדנא היא הכרת הזכותון, הבנת אופן השימוש בו ואופן ההתמצאות בו.

דגשים למנחה:

- בזכותון שמצוי בנספח למערך הפעילות, הדגשנו מספר נקודות שכדאי להתייחס אליהן ולהעלות אותן תוך כדי הדיון במקרים השונים: : א. מה לעשות כשהמשטרה מפזרת הפגנה שלא נדרש לה רישיון? ב. מה עושים כששוטר מסרב להזדהות? ג. האם מותר לצלם שוטר בפעולה? ד. כיצד מתלוננים על יחס לא ראוי של שוטר בעת פיזור ההפגנה?
- הסעיפים בנוגע לעיכוב, מעצר וחקירה חשובים במיוחד, ועשויים לעלות בדיון על ידי משתתפי הסדנא. חשוב לגלות בקיאות בסעיפים אלו.

- אין צפייה ממך, המנחה, ללמוד בעל פה את הזכותון ! במידה ועולות שאלות שיש לגביהן תשובות ברורות בזכותון למפגין- כדאי לעבור עליהן יחד עם משתתפי הסדנא.

מטרות:

1. המשתתפים/ות יכירו את זכויותיהם/ן בנושא חופש ההפגנה והמחאה מול המשטרה.
2. המשתתפים ייחשפו לסוגיות עקרוניות מהשטח בנושא התנהלות בהפגנה מול המשטרה והרשויות.
3. המשתתפים/ות יבינו כי מפגינים/ות שונים/ות, מרקעים שונים, עלולים לזכות ליחס שונה, בנושא מימוש זכותם/ן להפגין.

מהלך הסדנא:

- הסדנא עשויה להתפרש על פני שעה וחצי מינימום, ועד כ- 3 שעות במכסימום, בהתאם לזמן המוקצב לפעילות זו. בפעילות ארוכה מומלץ להעמיק את הדיון בקבוצות ובמליאה, ולהרחיב בסוגיות נוספות מתוך הזכותון למפגין.

פתיחה

במפגש הקרוב נעסוק באחד מנושאי הליבה של המעורבות האזרחית והרצון לשינוי חברתי- היא חופש ההפגנה והמחאה. בסדנא נדון בשאלות הבאות: א. כיצד מוציאים לפועל הפגנה ? ב. מה מותר ומה אסור לעשות בפעולות מחאה ? נבדוק גם כיצד מתייחסות הרשויות והמשטרה למחאות מסוגים שונים. הסדנא מתבססת על מקרים אמיתיים מהשטח שברובם גם הייתה מעורבת האגודה לזכויות האזרח.

- מתחלקים ל- 4 קבוצות. כל קבוצה מקבלת מקרה בוחן ותקציר בנושא הזכות להפגין וחופש הביטוי.
- כל קבוצה מתבקשת לקרוא את הכתבה, ולנהל דיון פנימי בהתאם לשאלות המנחות. (מומלץ לסכם את התובנות העולות בדיון לפני הצגתן במליאה).
- מתכנסים חזרה במליאה. כל קבוצה תציג את המקרה ואת התובנות מתוך הדיון הקבוצתי.
- מומלץ לסכם את הדיון לאור חומרי הרקע והרציונאל המופיעים בתחילת הערכה.

מקרי הבוחן לדיון בקבוצות (זהו דף עזר למנחה. הדפים לחלוקה למשתתפים/ות מופיעים בנספחים).

מקרה ראשון: מאהל המחאה בבית שאן

<http://www.mako.co.il/news-military/politics/Article-d8e7bd32a658131004.htm>

- האם מישהי שמעה על המקרה הזה? מדוע לדעתכן המקרה קיבל פחות סיקור ביחס למחאה החברתית בתל אביב?
- ראש העיר טוען שהמחאה לא לגיטימית כי היא מכוונת נגדו- מה דעתכן על טענתו?
- מהו הקשר, אם יש, בין מיקום המחאה הזו לאופן בו טופלה על ידי הרשויות?
- האם עצם הצבתם של אוהלי מחאה, מהווה "מטרד לציבור"? מה הכוונה במטרד, במידה ואנו מניחים כל מחאה תשבש במידת מה את שגרת היומיום במרחב הציבורי?
- כיצד האירוע טופל בפועל על ידי האגודה: <http://www.acri.org.il/he/14877>

מקרה שני: ירי על מפגינים נגד תכנית פראוור

<http://www.haaretz.co.il/news/law/1.1845777>

- מתי לדעתכם מותר למשטרה לפזר הגנה?
- אילו אמצעים לדעתכם לגיטימיים לפיזור הפגנה?
- מתי לדעתכם מותר לעצור פעילים במהלך הפגנה?
- האם מותר להשתמש באש כדי לפזר הפגנה? (למנחה: ירי אש חיה לצורך פיזור מתפרעים בהפגנה אסור למעט מקרים חריגים באישור מפכ"ל המשטרה בלבד).
- האם אתם מכירים הפגנות נוספות שהמשטרה השתמשה באש חיה?
- האם המשטרה מטפלת באופן דומה גם בהפגנות של אוכלוסיות אחרות?

מקרה שלישי: זימון פעילים פוליטיים לשיחות אזהרה:

<http://www.haaretz.co.il/news/law/1.2082369>

- האם לדעתכם לגיטימי להזמין פעילים לשיחות כאלו ? באילו מקרים ? וכאשר אין חשד לעבירה על החוק ?
- כשמזמנים פעילים שאין נגדם חשד, אילו זכויות אדם נפגעות ?
- האם שמעתן על המושג "אפקט מצנן" ? כיצד אפקט מצנן בא לידי ביטוי במקרה כזה ?
- בעקבות המחאה החברתית של קיץ 2011, המשטרה זימנה פעילים לשיחות לפני קיץ 2012..האם זימונים אלו לגיטימיים ? האם סוג המחאה צריך להוות שיקול בזימון לשיחות כאלו ?
- במידה והמאבק שלשמו מזמנים פעיל לשיחה כזו, הינו מאבק שאינו בקונצנזוס- איזו השפעה תהיה לשיחה כזו על הפעילים/ות ועל המאבק שהם/ן מנהלים/ות ?

מקרה רביעי : דרישה מצד עיריית תל אביב מהמפגינים לשאת בעלויות ההפגנה

<http://www.haaretz.co.il/news/local/.premium-1.2206081>

- מהי הבעייתיות בדרישה לשאת בהוצאות של הפגנה ?
- מי עלול להיפגע במיוחד מדרישות כלכליות מסוג זה ? אילו סוגי מאבקים עלולים להיפגע ?
- אילו דרישות כספיות סביר שיוטלו על המארגנים לדעתכם ? ואילו סביר שיוטלו על המשטרה והרשות המקומית ? (למנחה : ראה בנספח ד' המציג את התקנות העומדות כרגע בנושא זה, ואת עמדת האגודה לזכויות האזרח בנושא זה).

דפים לחלוקה עבור המשתתפים

נספח א' : מאהל המחאה בבית שאן

חופש הביטוי

"כל אדם זכאי לחירות המחשבה והביטוי, לרבות החירות להחזיק בדעות ללא כל הפרעה, ולבקש ידיעות ודעות, ולקבלן ולמסרן בכל הדרכים וללא סייגי גבולות."

(מתוך ההכרזה לכל באי עולם בדבר זכויות אדם, סעיף י"ט)

חופש הביטוי הוא זכות יסוד, וכולל בין היתר את הזכות לקבל ולמסור מידע, ולהשמיע ולשמוע דעות והשקפות באופן חופשי. חופש הביטוי חיוני הן למימושו העצמי של כל אדם והן לקיומו של ההליך הדמוקרטי. הגנה על חופש הביטוי חשובה דווקא במקרים של ביטויים קשים ומקוממים, וחיונית במיוחד להגנה על זכויות האדם של קבוצות המיעוט.

חופש הביטוי מהווה תנאי למימושן של חירויות רבות אחרות. כך, למשל, חופש הבחירה בדמוקרטיה מתבסס על חשיפת הציבור למגוון דעות. חופש היצירה תלוי אף הוא באופן ישיר בחופש הביטוי; **אפשר אף לומר שכל מאבק על זכויות אדם, בין שהמאבק הוא על שוויון ובין שעל מימושה של חירות, מניח כצעד ראשון את קיומו של חופש הביטוי**. פעולות שכנוע, הפגנות, עצומות, נאומים, מאמרים בעיתון, שירי מחאה ועוד — כל אלו נכללים בחירות חשובה זו.

הזכות להפגין

הפגנות מאפשרות לאזרחים להשמיע את דעתם ולהשפיע על מקבלי החלטות ועל אזרחים אחרים. בפרט, חופש ההפגנה מאפשר לקבוצות מוחלשות בחברה, שעל פי רוב לא נהנות מנגישות לאמצעי התקשורת ולמוקדי הכוח השלטוניים, להשמיע את קולן. חובתה של המדינה לאפשר לאזרחים להפגין, ולהגן על המפגינים במקרה הצורך.

הזכות להפגין קשורה בשתי זכויות יסוד המוקנות, בחקיקה או בפסיקה, לכל אזרח במדינה דמוקרטית: חופש הביטוי והזכות להתאסף. בישראל (כמו בבריטניה ובצרפת) לא עוגנו זכויות אלה בחקיקה, ומעמדן נקנה בפסיקות של בתי המשפט. פסק הדין החשוב ביותר בנושא זה ניתן בבג"ץ סער נגד שר הפנים ומשטרת ישראל ב-1979. בהחלטה זו קבע השופט ברק כי זכות האספה וההפגנה הן מזכויות היסוד של האדם בישראל. החלטות מאוחרות של בית המשפט העליון רוממו עוד יותר את מעמדה של הזכות להפגין. החלטה בולטת ניתנה ב-1993 (דיין נ' מפקד מחוז ירושלים), שם גזר בית המשפט העליון את הזכות להפגין מחוק יסוד כבוד האדם וחירותו.

הזכות להפגין עומדת במתח עם זכויות בסיסיות אחרות כמו הזכות לקניין, הזכות לפרטיות והזכות לשלום הציבור. כמו זכויות אלה, גם הזכות להפגין היא יחסית, ושעה שהיא מתנגשת עם זכויות אחרות היא עשויה לסגת מפניהן.

מאהל המחאה בבית שאן: שאלות לדיון

<http://www.mako.co.il/news-military/politics/Article-d8e7bd32a658131004.htm>

- האם מישהי שמעה על המקרה הזה ? מדוע לדעתכן המקרה קיבל פחות סיקור מהמחאה בתל אביב ?
- ראש העיר טוען שהמחאה לא לגיטימית כי היא מכוונת נגדו- מה דעתכן על טענתו ?
- מהו הקשר, אם יש, בין מיקום המחאה הזו לאופן בו טופלה על ידי הרשויות ?
- האם עצם הצבתה מהווה "מטרד לציבור" ? מה הכוונה במטרד, במידה ואנו מניחים כל מחאה תשבש במידת מה את שגרת היומיום במרחב הציבורי ?

מדוע פורק מאהל המחאה בבית שאן?

אנשי מאהל המחאה בבית שאן קיבלו אישור להקים אוהלים במרכז העיר על מנת להביע את מחאתם על מצוקת הדיור. אלא שלטענתם המאהל פורק בהוראה אישית של ראש העיר, בטענה כי מדובר במחאה פוליטית אישית נגדו. "נקים המאהל שוב, לא יסתמו לנו פיות", מבטיחים המוחים. העירייה: "ההפגנה מובלת ע"י גורמים פוליטיים מקומיים"

ניב חכלילי | חדשות 2 | פורסם 01/08/11 16:53

בית שאן נגד מחאת הדיור? לראשונה מאז פרוץ גל המחאה ברחבי הארץ, הורה ראש עירייה לסגור את מאהל המחאה שהוקם בעירו - וזאת בטענה כי המוחים בעיר עושים זאת מטעמים פוליטיים מקומיים, ולא מתוך רצון למחות נגד מצוקת הדיור.

במהלך השבוע הקימו עשרות מתושבי בית שאן מאהל מחאה במרכז העיר, בבקשה לטענתם למחות על מצוקת הדיור במדינה, ולהזדהות עם גל המחאה במדינה כולה. "קיבלנו אישור מהמשטרה לשהות במקום חודש ימים", סיפרה לחדשות 2 באינטרנט ליאת זוהר, אחת מתושבות מאהל המחאה. "אבל כעבור כמה ימים הוציא ראש העיר מכתב לפינוי המאהל בשמו. הוא אומר שזה משהו אישי או פוליטי נגדו".

בהתאם לצו שהוציא ראש העיר ג'קי לוי, פורק מאהל המחאה ומאז לא הוקם פעם נוספת. "לא נותנים לנו להיות חלק מהמדינה", טוענת זוהר. "זאת מחאה נגד הדיור הארצי, ואנחנו חלק מהמדינה הזאת. ראשי העיר תומכים במאבק, אבל כאן אצלנו טוען ראש העיר שזה משהו פוליטי. אני פונה אליו ואומרת לו: שלב עמנו ידיים. אבל הוא מנצל את הסמכות שלו נגדנו".

"לא יסתמו לנו יותר פיות"

בעקבות המהלך, מתכננים המוחים לשוב ולהקים מאהל במרכז העיר. "לא יסתמו לנו יותר פיות. אנחנו לא מוותרים, לא נכנעים וכל ניסיון של ראש עיר לסכל את המעשים שלנו - רק יעצים ויחזק את המאהל".

מעיריית בית שאן נמסר בתגובה לידיעה: "עיריית בית שאן תומכת במאבק ובמחאה הנוגעת למחירי הדיור. העירייה תאפשר הקמת מאהל מחאה באתר חלופי בעיר. יחד עם זאת אנו מבקשים להדגיש כי לצערנו ההפגנה בבית שאן מובלת ע"י גורמים פוליטיים מקומיים ואינה קשורה למחאה הציבורית הקיימת בערים רבות ברחבי הארץ".

תגובת האגודה לזכויות האזרח (למנחה: דף זה יחולק למשתתפים בסיום הדיון הפנימי של הקבוצה שעסקה בנושא זה).

ראש עיריית בית שאן מפנה מאהל "כי המחאה מכוונת נגדו"

העירייה מנסה להשתיק את המחאה, המשטרה מסייעת לה. האגודה פנתה בדחיפות לראש העיר ולמפקד המשטרה

הבוקר (31.7.11) פנה עו"ד **אבנר פינצ'וק מהאגודה לזכויות האזרח** במכתבים בהולים אל ראש עיריית בית שאן ז'קי לוי ואל מפקד משטרת בית שאן, והתריע: לראש העירייה אסור לפגוע בחופש המחאה של התושבים, גם אם מחאתם מכוונת נגדו.

גם בבית שאן הוקם מאהל מחאה, אלא שביום שישי האחרון הורה ראש עיריית בית שאן ז'קי לוי על פינויו, ואף קיבל את עזרת המשטרה לצורך זה. כאשר נדרש לוי להסביר מדוע פעל להשתקת המחאה הלגיטימית, השיב כי הסיבה היא שהפעילים נאבקים בו אישית.

ביום שלישי האחרון הקימה קבוצה מתושבי בית שאן מאהל מחאה קטן ברחבת העירייה. משטרת בית שאן, אשר סברה בטעות כי המאהל מצריך אישור משטרת, נתנה בתחילה אישור ל-24 שעות, ולאחר מכן פינתה את המאהל. לאחר שמקימי המאהל שבו ופנו למשטרה בסיוע עמותת **שומרי משפט – רבנים למען זכויות אדם**, הם זכו לקבל אישור לקיום מחאת אוהלים למשך חודש ימים. משטרת בית שאן הכפיפה את אישורה למקרה שהעירייה תדרוש את פינוי המאהל. ביום שישי מיהר ראש העירייה להוציא מכתב המורה למפגינים לפנות את המאהל, וכשעה לאחר מכן, נשלחו פקחי העירייה כדי לפנות את המאהל ולהחרים ציוד. בתגובה לפנייתה של חברת הכנסת **זהבה גלאון**, שתהתה על הפינוי, מסר לה לוי כי למקימי המאהל יש עניין פוליטי ואישי נגדו.

עו"ד **אבנר פינצ'וק**, ראש תחום חופש הביטוי באגודה לזכויות האזרח: "למרבה הצער, נראה כי מר לוי אינו מבין מהם עקרונות חופש הביטוי. רחבת העירייה, בהיותה שטח ציבורי, מיועדת גם לשימושם של אזרחים המבקשים להביע מחאה, ולראש העירייה אין סמכות להורות כך סתם על פינויים. תמוהה במיוחד המהירות שבה משטרת בית שאן מתגייסת, ולא בפעם הראשונה, כדי לסייע לראש העירייה להשתיק מחאה חשובה ולגיטימית. אם ראש העירייה לא יחזור בו מהחלטתו הפסולה נפעל לביטולה בערכאות משפטיות."

ליאת זהר, ממארגני המחאה בבית שאן: "גם אצלנו, בחצר האחורית של המדינה, אזרחים סובלים ממצוקת דיור ומצוקת קיום. בכל הארץ ראשי ערים מתגייסים לתמוך במחאה הצודקת, אבל בבית שאן, ראש העיר מנסה לנצל את סמכותו כדי לפגוע בחופש המחאה של התושבים. אנחנו לא מתכוונים לשבת בשקט, אלא להמשיך במאבק."

חופש הביטוי

"כל אדם זכאי לחירות המחשבה והביטוי, לרבות החירות להחזיק בדעות ללא כל הפרעה, ולבקש ידיעות ודעות, ולקבלן ולמסרן בכל הדרכים וללא סייגי גבולות."

מתוך ההכרזה לכל באי עולם בדבר זכויות אדם, סעיף י"ט

חופש הביטוי הוא זכות יסוד, וכולל בין היתר את הזכות לקבל ולמסור מידע, ולהשמיע ולשמוע דעות והשקפות באופן חופשי. חופש הביטוי חיוני הן למימושו העצמי של כל אדם והן לקיומו של ההליך הדמוקרטי. הגנה על חופש הביטוי חשובה דווקא במקרים של ביטויים קשים ומקוממים, וחיונית במיוחד להגנה על זכויות האדם של קבוצות המיעוט.

חופש הביטוי מהווה תנאי למימושן של חירויות רבות אחרות. כך, למשל, חופש הבחירה בדמוקרטיה מתבסס על חשיפת הציבור למגוון דעות. חופש היצירה תלוי אף הוא באופן ישיר בחופש הביטוי; **אפשר אף לומר שכל מאבק על זכויות אדם, בין שהמאבק הוא על שוויון ובין שעל מימושה של חירות, מניח כצעד ראשון את קיומו של חופש הביטוי**. פעולות שכנוע, הפגנות, עצומות, נאומים, מאמרים בעיתון, שירי מחאה ועוד — כל אלו נכללים בחירות חשובה זו.

הזכות להפגין

הפגנות מאפשרות לאזרחים להשמיע את דעתם ולהשפיע על מקבלי החלטות ועל אזרחים אחרים. בפרט, חופש ההפגנה מאפשר לקבוצות מוחלשות בחברה, שעל פי רוב לא נהנות מנגישות לאמצעי התקשורת ולמוקדי הכוח השלטוניים, להשמיע את קולן. חובתה של המדינה לאפשר לאזרחים להפגין, ולהגן על המפגינים במקרה הצורך.

הזכות להפגין קשורה בשתי זכויות יסוד המוקנות, בחקיקה או בפסיקה, לכל אזרח במדינה דמוקרטית: חופש הביטוי והזכות להתאסף. בישראל (כמו בבריטניה ובצרפת) לא עוגנו זכויות אלה בחקיקה, ומעמדן נקנה בפסיקות של בתי המשפט. פסק הדין החשוב ביותר בנושא זה ניתן בבג"ץ סער נגד שר הפנים ומשטרת ישראל ב-1979. בהחלטה זו קבע השופט ברק כי זכות האספה וההפגנה הן מזכויות היסוד של האדם בישראל. החלטות מאוחרות של בית המשפט העליון רוממו עוד יותר את מעמדה של הזכות להפגין. החלטה בולטת ניתנה ב-1993 (דיין נ' מפקד מחוז ירושלים), שם גזר בית המשפט העליון את הזכות להפגין מחוק יסוד כבוד האדם וחירותו.

הזכות להפגין עומדת במתח עם זכויות בסיסיות אחרות כמו הזכות לקניין, הזכות לפרטיות והזכות לשלום הציבור. כמו זכויות אלה, גם הזכות להפגין היא יחסית, ושעה שהיא מתנגשת עם זכויות אחרות היא עשויה לסגת מפניה.

ירי על מפגינים נגד תכנית פראוור - שאלות לדיון

<http://www.haaretz.co.il/news/law/1.1845777>

- מתי לדעתכם מותר למשטרה לפזר הגנה ?
- אילו אמצעים לדעתכם לגיטימיים לפיזור הפגנה ?
- מתי לדעתכם מותר לעצור פעילים במהלך הפגנה ?
- האם מותר להשתמש באש חיה כדי לפזר הפגנה?
- האם אתם מכירים הפגנות נוספות שהמשטרה השתמשה באש חיה?
- האם המשטרה מטפלת באופן דומה גם בהפגנות של אוכלוסיות אחרות?

תושבי כפר בדואי: "שוטרים ירו עלינו בהפגנה";

המשטרה: "הירי נבדק"

לטענת תושבי הכפר ביר הדאג', שוטרים ירו לעברם אש חיה כשניסו לפזר הפגנה בשבוע שעבר.

המשטרה: "המפגינים יידו אבנים לעבר השוטרים"

תושבי הכפר הבדואי ביר הדאג' טוענים כי שוטרים פתחו לעברם בירי חי בשבוע שעבר. הירי התרחש, לדבריהם, במהלך מהומה שנוצרה כששוטרים ופקחי משרד הפנים באו לכפר כדי לחלק צווי הריסה לבתי התושבים. במשטרה אומרים כי ארוע הירי "מוכר ונבדק" וכי השוטרים התמודדו עם הפגנה אלימה, שכללה יידוי אבנים והבערת צמיגים. האגודה לזכויות האזרח פנתה למפכ"ל המשטרה, רב ניצב יוחנן דנינו, בדרישה לחקור את הארוע.

בשבוע שעבר באו פקחי משרד הפנים, מלווים בכוחות משטרה, אל הכפר ביר הדאג' שבמועצה האזורית אבו בסמה, כדי לחלק צווי הריסה למספר תושבים. במקום נוצרה מהומה גדולה. תושבי הכפר מוחים על כוונת המדינה להרוס בתים ביישוב, אף על פי שכפרם מוכר על ידי המדינה. עוד טוענים התושבים כי שטחים שהוקצו להם לבנייה על ידי המדינה הוחרמו בידי הרשות להסדרת התיישבות הבדואים בנגב. לטענת המשטרה, תושבי הכפר תקפו את השוטרים באבנים, הבעירו צמיגים, וחסמו את כניסת הפקחים אל הבתים המיועדים. השוטרים במקום השתמשו ברימוני גז, ברימוני הלם ובכדורי ספוג כדי לפזר את המפגינים. גורם במשטרה אמר כי "במקום היתה התקהלות גדולה ולא אפשרו לשוטרים להגיע למשימתם, שהיא הדבקת צווי הריסה. הפרות סדר אלו לא היו שגרתיות". לדבריו, מתוך חשש שהמהומה תפגע גם בעוברי אורח, השוטרים החלו "לנסות לפזר את ההפגנה תוך שימוש באמצעים לפיזור הפגנות".

תושבי הכפר טוענים כי מעבר לשימוש באמצעים לפיזור הפגנות, השוטרים פתחו בירי לעבר המפגינים. עו"ד ראוייה אבורביעה מהאגודה לזכויות האזרח, המייצגת חלק מהעצורים, סיפרה כי בדיון בהארכת מעצרים, הציגה המשטרה גרסאות סותרות באשר לשימוש בירי. "נציג המשטרה הכחיש בדיון שהתקיים כי היה ירי חי, לאחר מכן הוא תיקן את תשובתו בנוגע לירי ואמר שהיה שימוש באמצעים וזה נכתב בפרוטוקול", אמרה אבורביעה, שהוסיפה כי "לאחר מכן הוא אמר בדיון שהיה ירי חי באוויר, אבל זה לא נכנס לפרוטוקול".

עו"ד טל חסין, מנהלת מערך פניות הציבור של האגודה לזכויות האזרח, פנתה אל מפכ"ל המשטרה, רב ניצב יוחנן דנינו, בדרישה לחקור את הארוע: "גם במקרים של הפרות סדר, על המשטרה לפעול באמצעים מידתיים, ובוודאי להימנע ככל שניתן מהפעלת כוח שעשוי להיות קטלני". חסין הוסיפה כי "אי אפשר להימנע מהחשד שהסיבה לאלימות המופרות היא זהותם האתנית של התושבים, ומדאיג לחשוב

שלקח אירועי אוקטובר לא נלמד".

מהמשטרה נמסר בתגובה כי "מדובר בארוע בו פעלו שוטרי מתפ"א, על פי החלטת בית המשפט לסיוע למנהל מקרקעי ישראל למסירת צווי הריסה. במהלך ביצוע המשימה היתה במקום התנהגות אלימה של תושבים אשר יידו אבנים לעבר השוטרים וניגחו באמצעות רכבי שטח מכוניות משטרה, שניזוקו. אירוע הירי מוכר ונבדק".

נספח ג': זימון פעילים פוליטיים לשיחות אזהרה

חופש הביטוי

"כל אדם זכאי לחירות המחשבה והביטוי, לרבות החירות להחזיק בדעות ללא כל הפרעה, ולבקש ידיעות ודעות, ולקבלן ולמסרן בכל הדרכים וללא סייגי גבולות."
מתוך ההכרזה לכל באי עולם בדבר זכויות אדם, סעיף י"ט

חופש הביטוי הוא זכות יסוד, וכולל בין היתר את הזכות לקבל ולמסור מידע, ולהשמיע ולשמוע דעות והשקפות באופן חופשי. חופש הביטוי חיוני הן למימושו העצמי של כל אדם והן לקיומו של ההליך הדמוקרטי. הגנה על חופש הביטוי חשובה דווקא במקרים של ביטויים קשים ומקוממים, וחיונית במיוחד להגנה על זכויות האדם של קבוצות המיעוט.

חופש הביטוי מהווה תנאי למימושן של חירויות רבות אחרות. כך, למשל, חופש הבחירה בדמוקרטיה מתבסס על חשיפת הציבור למגוון דעות. חופש היצירה תלוי אף הוא באופן ישיר בחופש הביטוי; **אפשר אף לומר שכל מאבק על זכויות אדם, בין שהמאבק הוא על שוויון ובין שעל מימושה של חירות, מניח כצעד ראשון את קיומו של חופש הביטוי**. פעולות שכנוע, הפגנות, עצומות, נאומים, מאמרים בעיתון, שירי מחאה ועוד — כל אלו נכללים בחירות חשובה זו.

הזכות להפגין

הפגנות מאפשרות לאזרחים להשמיע את דעתם ולהשפיע על מקבלי החלטות ועל אזרחים אחרים. בפרט, חופש ההפגנה מאפשר לקבוצות מוחלשות בחברה, שעל פי רוב לא נהנות מנגישות לאמצעי התקשורת ולמוקדי הכוח השלטוניים, להשמיע את קולן. חובתה של המדינה לאפשר לאזרחים להפגין, ולהגן על המפגינים במקרה הצורך.

הזכות להפגין קשורה בשתי זכויות יסוד המוקנות, בחקיקה או בפסיקה, לכל אזרח במדינה דמוקרטית: חופש הביטוי והזכות להתאסף. בישראל (כמו בבריטניה ובצרפת) לא עוגנו זכויות אלה בחקיקה, ומעמדן נקנה בפסיקות של בתי המשפט. פסק הדין החשוב ביותר בנושא זה ניתן בבג"ץ סער נגד שר הפנים ומשטרת ישראל ב-1979. בהחלטה זו קבע השופט ברק כי זכות האספה וההפגנה הן מזכויות היסוד של האדם בישראל. החלטות מאוחרות של בית המשפט העליון רוממו עוד יותר את מעמדה של הזכות להפגין. החלטה בולטת ניתנה ב-1993 (דיין נ' מפקד מחוז ירושלים), שם גזר בית המשפט העליון את הזכות להפגין מחוק יסוד כבוד האדם וחירותו.

הזכות להפגין עומדת במתח עם זכויות בסיסיות אחרות כמו הזכות לקניין, הזכות לפרטיות והזכות לשלום הציבור. כמו זכויות אלה, גם הזכות להפגין היא יחסית, ושעה שהיא מתנגשת עם זכויות אחרות היא עשויה לסגת מפניהן.

זימון פעילים פוליטיים לשיחות אזהרה - שאלות לדין

<http://www.haaretz.co.il/news/law/1.2082369>

- האם לדעתכם לגיטימי להזמין פעילים לשיחות כאלו ? באילו מקרים ? וכאשר אין חשד לעבירה על החוק ?
- כשמזמנים פעילים שאין נגדם חשד, אילו זכויות אדם נפגעות ? (לעצמנו: לתת רקע בנושא זימון פעילים)
- האם שמעתן על המושג "אפקט מצנן" ? כיצד אפקט מצנן בא לידי ביטוי במקרה כזה ?
- בעקבות המחאה החברתית של קיץ 2011, המשטרה זימנה פעילים לשיחות לפני קיץ 2012..האם זימונים אלו לגיטימיים ? האם סוג המחאה צריך להוות שיקול בזימון לשיחות כאלו ?
- במידה והמאבק שלשמו מזמנים פעיל לשיחה כזו, הינו מאבק שאינו בקונצנזוס- איזו השפעה תהיה לחקירה כזו על הפעילים/ות ועל המאבק שהם/ן מנהלים/ות ?

10:08 28.07.2013 חובל רויטל

עתירה לבג"ץ נגד שיחות האזהרה שעורך השב"כ

לפעילים חברתיים ופוליטיים

לאחר ריבוי המקרים שבהם זומנו פעילים לשיחות שהתבררו כחקירות לא רשמיות, עתרה האגודה לזכויות האזרח לבג"ץ: זה לא מאפיין משטר דמוקרטי

בפברואר האחרון קיבל ראתב אבו־קרינאת, עובד שטח בפורום דו־קיום בנגב לשוויון אזרחי, זימון בכתב להתייצב ל"בירור" במשטרת העיירות במרחב הנגב. הזימון לא היה חתום, לא הופיע בו נושא הבירור ואף לא פרטיו של האחראי לשליחתו. ואולם, לאור ניסיון העבר שלו, יכול היה הפעיל החברתי לנחש מה מקורו.

רק שמונה חודשים קודם לכן הוזמן בנסיבות דומות לחקירה בתחנת משטרה אחרת. אז, בדרך לשיחה עבר חיפוש משפיל על גופו ובמהלכה תוחקר כשעתיים וחצי על פעילותו החברתית, דעותיו, מכריו ומשפחתו. לסיום אף זכה ל"איום": תתפלל לא להגיע לכאן שוב.

המקרה של אבו־קרינאת אינו יחיד. בשנים האחרונות התרבו המקרים שבהם זומנו פעילים חברתיים ופוליטיים לחקירות לא מוגדרות שהתבררו מאוחר יותר כ"שיחות אזהרה" מטעם שירות הביטחון הכללי (השב"כ). ביום חמישי האחרון עתרה האגודה לזכויות האזרח לבג"ץ נגד מדיניות זו, המוצגת בעתירה כדפוס פעולה חוזר של השירות. זה, נוהג לזמן את הפעילים באמצעות זימון משטרתי תוך מצג שווא לפיו זוהי רק שיחה, כאשר בפועל זוהי חקירה לא רשמית. בשיחות נשאלים הפעילים על פעילותם הפוליטית, עיסוק מכריהם ופעילים אחרים, תוך שמובהר להם כי השב"כ כבר יודע עליהם פרטים אישיים רבים ועוקב אחר פעילותם. במקרים רבים הם מתבקשים לספק שמות ומספרי טלפון של קרובי משפחה או מכרים, ולעתים הם נשאלים על מצבם הכלכלי. בחלק מהמקרים נאמר להם, כי "בינתיים" אין חשד שעברו על החוק, אך עליהם להיזהר לא לעשות כן בעתיד ולא "לפגוע בביטחון המדינה". בחלק מהשיחות מועלות טענות כלליות שאינן מוצגות כחשדות של ממש, למעורבות בהפרות סדר. לעתים נערכים על המוזמנים חיפושים משפילים טרם תחילת השיחה.

"זימון פעילים פוליטיים לשיחות ידידותיות 'על כוס תה' עם שירות הביטחון החשאי אינו פרקטיקה המאפיינת משטר דמוקרטי", טוענת האגודה באמצעות עורכות הדין לילה מרגלית וקרן טמיר. "יש בו כדי לסמן פעילות פוליטית החורגת מהקונצנזוס כאיום ביטחוני, ולהרתיע אזרחים מהשתתפות במחאה שאינה מוצאת חן בעיני השלטון". בהיבט המשפטי טוענת האגודה כי מדיניות זו מהווה חריגה קשה מסמכות השב"כ על פי דין, ופוגעת באופן קשה בזכויות יסוד חוקתיות ובמיוחד בזכות לחופש הביטוי והמחאה. בנוסף על כך, היא מביעה חשש שמדיניות זו גורמת לאפקט מצנן חמור

הפוגע בחופש הביטוי והמחאה של אזרחים רבים. כן היא טוענת כי במדיניות זו עושה השב"כ שימוש לא מוצדק במושג "חתרנות". במכתב שהעביר בעבר לאגודה ראש השב"כ לשעבר יובל דיסקין, אמר כי "מטבע הדברים, המושג 'חתרנות' הוא מושג עמום. בהקשר הדברים כאן, עמדת השירות היא כי בגדר 'חתרנות' עשויה להיכלל גם חתירה לשינוי ערכי היסוד של המדינה תוך ביטול אופיה הדמוקרטי או אופיה היהודי". בעתירה מצוין כי פעולות השב"כ כמעט שאינן עומדות לביקורת שיפוטית או ציבורית וכך גם איננו יודעים על היקף האזנות את העתירה הגישה האגודה ולא המתלוננים, כיוון שרבים מהם חוששים להתייצב עימות ישיר עם השב"כ. יחד עם זאת, הם חתמו על תצהירים שמשרטטים את המדיניות הלא מוצהרת. כך, תיאר אבו קרינאת את "חוויתו" האישית מחודש יוני, 2012. באחד הימים קיבל טלפון משוטר קהילתי בשם איגור. זה ביקש ממנו לבוא לחקירה בתחנת המשטרה בצומת שוקת. כשבא למקום הופנה אבו־קרינאת לבסיס משמר הגבול, ושם - לאחר שנעשה עליו חיפוש מחוץ לשער וחיפוש משפיל על הגוף בתוך אחד החדרים - הוכנס למשרד עם אדם בשם "קימי". זה הסביר לו כי הם ינהלו "שיחה רגילה". בשיחה, שהתנהלה בערבית ונמשכה כשעתיים וחצי, נשאל אבו־קרינאת על לימודיו, עבודתו, חבריו, בני משפחתו ועוד, ואף התבקש למסור את מספרי הטלפון של חבריו ושל אחיו. בשלב מסוים נשאל על עמדתו ביחס לתוכנית פראוור (להסדרת התיישבות הבדואים בנגב). "תעשה מה שאתה רוצה בעניין פראוור", אמר לו קימי, "לא מעניין אותי המאבק הפנימי שלכם, טוב שאתה במאבק הזה, אבל תיזהר מלהתקרב לביטחון המדינה ולהרחיב את הפעילות שלך". בנוסף נשאל על קשריו בעזה ובגדה. לבסוף, התבשר כי מוטב לו ש"יתפלל" שלא יהיה אצלו שוב - שנראה שהוא "נקי" ושמוטב שישאר כך, ושלא "ירחיב את פעילותו" או יפגע בביטחון המדינה. משכך, כשקיבל אבו־קרינאת את הזימון לתחנה בפברואר, פנתה האגודה לשב"כ וליועץ המשפטי לממשלה, בטענה שאין לזימון תוקף משפטי מחייב וכי אין כל מקום להעמיד את הפעיל בפני הדילמה המלחיצה והבלתי הוגנת הכרוכה בזימונו, ועל כן מן הדין להודיע לו באופן רשמי על היעדר תוקפו של הזימון. למחרת בבוקר התקבלה תשובה מהלשכה המשפטית של השב"כ, המבהירה כי על אבו־קרינאת אין כל חובה להתייצב בתחנה, ושאלם הוא אינו מעוניין בכך, הוא חופשי שלא לבוא.

פעיל אחר, שממנו לא נחסך ההליך המלא וסיפורו אף פורסם ב"הארץ" הוא הד"ר קובי סניץ, מתמטיקאי במקצועו, שזומן לשיחה בה נשאל על הפלסטינים המצויים אתו בקשר. נטען בפניו שהוא "עושה הרבה פעילות בשטחים", ושהוא "מעורב בארגון הפגנות אלימות" (מבלי שפורטו חשדות קונקרטיים). הוא הוזהר שאם זה לא ייפסק, הם יכולים להיות "הרבה פחות נעימים". "האיש שהציג את עצמו כמתי אמר שהוא ראש מחלקה או אגף (לא זוכר במדויק)", סיפר סניץ בתצהירו, "והסביר לי שהוא היה ממונה במחלקה היהודית על אלימות של פעילי ימין ועכשיו הוא ממונה על "השמאל הקיצוני-דה לגיטימיזציה". הוא אמר שהוא נתקל בשם שלי יותר מדי פעמים וזה מפריע לו". בעתירה אף מובא סיפורה של ליהי רוטשילד, פעילה בתנועת "אנרכיסטים נגד הגדר", שנלקחה ל"שיחת אזהרה" לקראת מטס המחאה הפרו־פלסטיני באפריל 2012. היא לא הורשתה לעזוב את החדר עד לסיום ה"שיחה" לאחר כשלוש שעות. בשיחה נשאלה רוטשילד, בתה של השופטת לענייני משפחה חנה רוטשילד, "איך זה שלשופטת יש בת אנרכיסטית?". מהשב"כ טרם נמסרה תגובה.

נספח ד' : דרישה מצד עיריית תל אביב מהמפגינים לשאת בעלויות ההפגנה

חופש הביטוי

"כל אדם זכאי לחירות המחשבה והביטוי, לרבות החירות להחזיק בדעות ללא כל הפרעה, ולבקש ידיעות ודעות, ולקבלן ולמסרן בכל הדרכים וללא סייגי גבולות."
מתוך ההכרזה לכל באי עולם בדבר זכויות אדם, סעיף י"ט

חופש הביטוי הוא זכות יסוד, וכולל בין היתר את הזכות לקבל ולמסור מידע, ולהשמיע ולשמוע דעות והשקפות באופן חופשי. חופש הביטוי חיוני הן למימושו העצמי של כל אדם והן לקיומו של ההליך הדמוקרטי. הגנה על חופש הביטוי חשובה דווקא במקרים של ביטויים קשים ומקוממים, וחיונית במיוחד להגנה על זכויות האדם של קבוצות המיעוט.

חופש הביטוי מהווה תנאי למימושן של חירויות רבות אחרות. כך, למשל, חופש הבחירה בדמוקרטיה מתבסס על חשיפת הציבור למגוון דעות. חופש היצירה תלוי אף הוא באופן ישיר בחופש הביטוי; **אפשר אף לומר שכל מאבק על זכויות אדם, בין שהמאבק הוא על שוויון ובין שעל מימושה של חירות, מניח כצעד ראשון את קיומו של חופש הביטוי**. פעולות שכנוע, הפגנות, עצומות, נאומים, מאמרים בעיתון, שירי מחאה ועוד — כל אלו נכללים בחירות חשובה זו.

הזכות להפגין

הפגנות מאפשרות לאזרחים להשמיע את דעתם ולהשפיע על מקבלי החלטות ועל אזרחים אחרים. בפרט, חופש ההפגנה מאפשר לקבוצות מוחלשות בחברה, שעל פי רוב לא נהנות מנגישות לאמצעי התקשורת ולמוקדי הכוח השלטוניים, להשמיע את קולן. חובתה של המדינה לאפשר לאזרחים להפגין, ולהגן על המפגינים במקרה הצורך.

הזכות להפגין קשורה בשתי זכויות יסוד המוקנות, בחקיקה או בפסיקה, לכל אזרח במדינה דמוקרטית: חופש הביטוי והזכות להתאסף. בישראל (כמו בבריטניה ובצרפת) לא עוגנו זכויות אלה בחקיקה, ומעמדן נקנה בפסיקות של בתי המשפט. פסק הדין החשוב ביותר בנושא זה ניתן בבג"ץ סער נגד שר הפנים ומשטרת ישראל ב-1979. בהחלטה זו קבע השופט ברק כי זכות האספה וההפגנה הן מזכויות היסוד של האדם בישראל. החלטות מאוחרות של בית המשפט העליון רוממו עוד יותר את מעמדה של הזכות להפגין. החלטה בולטת ניתנה ב-1993 (דיין נ' מפקד מחוז ירושלים), שם גזר בית המשפט העליון את הזכות להפגין מחוק יסוד כבוד האדם וחירותו.

הזכות להפגין עומדת במתח עם זכויות בסיסיות אחרות כמו הזכות לקניין, הזכות לפרטיות והזכות לשלום הציבור. כמו זכויות אלה, גם הזכות להפגין היא יחסית, ושעה שהיא מתנגשת עם זכויות אחרות היא עשויה לסגת מפניהן

דרישה מצד עיריית תל אביב מהמפגינים לשאת בעלויות ההפגנה: שאלות לדין

<http://www.haaretz.co.il/news/local/.premium-1.2206081>

- מהי הבעייתיות בדרישה לשאת בהוצאות של הפגנה ?
- מי עלול להיפגע במיוחד מדרישות כלכליות מסוג זה ? אילו סוגי מאבקים עלולים להיפגע ?
- אילו דרישות כספיות סביר שיוטלו על המארגנים לדעתכם ? ואילו סביר שיוטלו על המשטרה והרשות המקומית ?

חרף התחייבותה: עיריית תל אביב דורשת כסף ממארגני הפגנות

בימים האחרונים דרשה העירייה ממארגני הפגנה נגד שחרור מחבלים להפקיד בידיה מראש המחאת ביטחון בסך 16,600 שקלים.

חרף התחייבותה לבית המשפט העליון, ממשיכה עיריית [תל אביב](#) לדרוש תשלום ממארגני הפגנות. בימים האחרונים דרשה העירייה ממארגני הפגנה נגד שחרור מחבלים, שצפויה להתקיים הערב (חמישי) בכיכר רבין, להפקיד בידיה מראש המחאת ביטחון בסך 16,600 שקלים. בעקבות הערכת המארגנים כי בהפגנה ישתתפו יותר מ-5,000 בני אדם הודיעה להם העירייה שהיא עשויה לחייב אותם בתשלום הוצאות. זאת, [בניגוד](#) [להתחייבות העירייה](#) בבית המשפט, לפיה תגבה תשלום רק בגין הוצאות עודפות על שירותים שיבקשו מארגני הפגנות או המשטרה.

על הכרזות המזמינות להפגנה, תחת הכותרת "דורשים צדק", נכתב: "אנו דורשים מממשלת ישראל להרים את הכבוד הלאומי ואת חוסנם של חיילי צה"ל ואזרחי מדינת ישראל ע"י: חקיקת חוק משאל עם על כל שחרור מחבלים; גיבוי פעולות צה"ל ע"י הקלה בנהלי פתיחה באש; חוק עונש מוות למחבלים עם דם על הידיים". לדף הפייסבוק של ההפגנה "הצעת חוק: יוצא להורג רוצחו של החייל עדן אטיאס ז"ל" כ-35 אלף לייקים. את ההפגנה יזם אלון לופוביץ'. הוא מדגיש כי פנה לקבל את אישור המשטרה והעירייה, אך לא ביקש כל שירות נוסף.

"אתה תיתן לי צ'ק ואם המשטרה תחליט שהיו רק 5,000 איש אתה תקבל את הצ'ק בחזרה", אמר ללופוביץ' סגן מנהל בתי העירייה, ישראל ויזר, בשיחת טלפון ביום ראשון. "הסברתי לו שאני הולך לעשות הפגנה שיכולה להיות עד עשרת אלפים איש, ואז הוא אמר לי 'אם אתה עובר 5,000 איש אתה אמור לשלם לנו 16,600\$', מספר לופוביץ'. "הסברתי לו שאין לי מאיפה להמציא כזה סכום, אז הוא אמר לי 'זאת החלטה שאין אפשרות לשנות אותה'. אמרתי לו שאני אפנה לראש העיר והוא אמר לי 'זה לא יעזור לך, אתה צריך לשלם את זה'."

בעקבות עתירת [התנועה לאיכות השלטון](#), אליה הצטרפו האגודה לזכויות האזרח וחבר מועצת העיר ת"א לשעבר יואב גולדרינג, מתח בית המשפט העליון ביקורת על גביית התשלום בגין קיום הפגנות. במאי השנה הגיש היועץ המשפטי לממשלה הודעה לבית המשפט העליון וצירף אליה נוהל חדש של עיריית תל אביב. בנוהל נכתב מפורשות כי "תגבינה רק הוצאות עודפות בגין שירותים אשר נתבקשו על ידי המשטרה ו/או מגיש הבקשה". הנספח לנוהל כולל פירוט של העלויות ובהן למשל ריקון הבריכה בכיכר רבין. השבוע פנה היועץ המשפטי של האגודה לזכויות האזרח, עו"ד דן יקיר, לעירייה ומחה על דרישת התשלום מלופוביץ' "כתנאי לקיום האסיפה", הדרישה "לשאת בהוצאות העודפות שייגרמו לעירייה בפועל" ודרישת העירייה מהמארגנים לחתום על התחייבות לעריכת ביטוח ולשאת בהוצאות הנזקים אם ייגרמו. "בין אם טיוטת הנוהל החדש תאושר בביהמ"ש העליון ובין אם תידרשו להכניס בה תיקונים אין אתם רשאים להתעלם

מהדין ומעמדתו, ולהטיל תנאים דרקוניים מעין אלה, שמאיימים להטיל גזר דין מוות על חופש המחאה והזכות להפגין", כתב יקיר.

בעירייה הסבירו כי בהתאם לנוהל הקיים נהגה העירייה לדרוש עד כה המחאת ביטחון לפני קיום הפגנות שבהן היו צפויים להשתתף יותר מ-5,000 איש. ביום שני השבוע אישרה מועצת העיר החדשה נוהל חדש, לפיו ייגבה תשלום רק בדיעבד, אם יהיו הוצאות עודפות. "עיריית תל אביב יפו לא גובה כסף על עצם השימוש במרחב הציבורי", מסרה העירייה בתגובה. "יחד עם זאת, חשוב להבין שאירועים רבי משתתפים דורשים היערכות עירונית מיוחדת ומכאן הוצאות עודפות של כספי ציבור. מאחר ותקציבה של העירייה מוגבל, נוצרה הדרישה להחזר הוצאות אלה. יודגש שעל פי הנוהל החדש שיוגש לבית המשפט העליון, אם מארגני ההפגנה לא יעלו צורך לשימוש במשאבים כגון תגבור המאור בכיכר, חיבור לרשת החשמל, הקמת מחסומים וכיו"ב – לא יגבה מהם אף לא שקל אחד". בהתייחס לטענות האגודה לזכויות האזרח מסרה העירייה כי היא "סבורה כי הוא מגמתני, מיותר וכולל חצאי אמיתות."

עמדת האגודה לזכויות האזרח: עלויות הפגנה – מתי באחריות המשטרה והרשות? מתי באחריות המפגינים

(למנחה: מסמך זה יחולק למשתתפים/ות, לאחר שסיימו את הדיון הפנימי במקרה זה).

המפגינים אינם צריכים לשאת בהוצאות אבטחת ההפגנה, כגון מאבטחים, שומרים והצבת גדרות ביטחון, אלא המשטרה צריכה לשאת בעלויות אלה. אם המשטרה מבקשת שהמפגינים יציבו גם סדרנים מטעמם, צריך לבדוק אם מדובר בהעמסה כלכלית כבדה על המפגינים. לרוב מדובר בסדרנים שאינם בתשלום (כמו שחלקנו שמשנו כסדרנים במצעד זכויות האדם האחרון). אבל לפעמים המשטרה דורשת סדרנים בתשלום ואז צריך לבדוק מה הסיבה, כמה סדרנים וכולה.

הוצאות בעבור אבטחה רפואית - חלק מהדרישות של המשטרה לשם קבלת רישיון היא אישור מאת מד"א על עריכת סידורים לאבטחה רפואית של האירוע. מד"א מוסמכת לקבוע את סידורי האבטחה שצריך לאירוע - כמה אמבולנסים צריך להציב, כמה חובשים וכולה. אין חובה לשכור את שירותי הליווי הרפואי דווקא ממד"א. אפשר לפנות לחברות פרטיות, אבל התשלום עבור הוצאות אלה יהיה על המארגנים.

גם בנושא הזה אנחנו מטפלים אבל כרגע זה החוק.

הוצאות עבור שירותי כבאות - גם כאן המשטרה רשאית להתנות את קבלת הרישיון באישור מאת מכבי אש. נקבע גי רשות הכבאות רשאית לדרוש תשלום עבור שירותיה, אבל העירייה היא זו שנחשבת למקבלת השירות ולא מארגני ההפגנה ועל כן היא זו שצריכה לשאת בעלויות שירותי הכבאות שסופקו במהלך ההפגנה.

לגבי הרשויות המקומיות - בעקרון הרשויות בכלל לא אמורות לגבות כסף עבור שימוש במרחב הציבורי. עיריית תל אביב החליטה לאמץ לעצמה נוהל שבשלושה מקומות מרכזיים בעיר היא כן גובה תשלום עבור השימוש - כיכר רבין, רחבת הסינמטק, ורחבת בית אריאלה. העניין הגיע לבג"ץ, אנחנו הצטרפנו בשלב הערעור כידידי בית המשפט. בג"ץ קבע שהעירייה מוסמכת לגבות תשלום רק בעבור הוצאות עודפות שהמפגינים מבקשים ממנה - עוד מאור, עוד חשמל, ריקון הבריכה בכיכר רבין וכל מיני בקשות לשירותים שהיא לא חייבת לתת.

הוצאות בטיחות - יש אירועים שמטרתם העברת מסר חברתי או פוליטי, אבל הם לא ממש הפגנה או עצרת במובן הקלאסי. אלה אירועים שבדרך כלל יש בהם הופעות של אומנים, בידור, מוזיקה וכולה, כמו אירועי יום הפליט הבינלאומי, יום זכויות האדם, מצעד הגאווה וכולה. פעמים רבות המשטרה מסווגת אותם כאירועים המוניים לשם עינוג הציבור, ואז מטילה על המארגנים דרישות נוספות.

לפעמים מפגינים רוצים להקים במה ולעשות שימוש בחשמל במהלך ההפגנה. המשטרה דורשת תצהיר מהנדס בטיחות מהמפגינים כדי לוודא שהמקום הוא בטיחותי לציבור, ותצהיר מהנדס חשמל כדי לבדוק אם הבמה והחיבורים לחשמל הם בסדר. בנושא הזה אין חוק ברור. המשטרה היא לא הגורם המקצועי והמוסמך לדאוג לסידורי בטיחות אבל כרגע אין שום גורם אחר שמטפל בזה.

לעמדתנו, הוצאות שכרונות בבדיקות בטיחות של השטח עצמו, הסכנות שנובעות ממנו והתאמתו לאירוע, צריכות להיות מוטלות על הרשות המקומית שבה נמצא השטח כמי שמחזיקה בו ואמורה לתחזק אותו. לעומת זאת, הוצאות שכרונות בבדיקת בטיחות של מתקנים שבהם המארגנים רוצים לעשות שימוש, כמו במה וחיבורים לחשמל, צריכות להיות מוטלות על המארגנים.